

Oslo, 28. september 2026

Representantforslag om å styrke kunst- og kulturfeltets stilling i møte med kunstig intelligens

1. Innledning

Vi støtter samtlige fremlegg i representantforslaget fra Mirell Høyer-Berntsen og Ingrid Fiskaa. Forslaget treffer et grunnleggende og tidskritisk spørsmål: hvordan samfunnet skal møte utviklingen og bruken av kunstig intelligens uten å undergrave kunstens, kulturens og kunstnernes egenverdi, intellektuelle rettigheter og samfunnsrolle.

Kunst og kultur er ikke bare næring og innholdsproduksjon, men sentrale bærebjelker i demokrati, ytringsfrihet, kritisk offentlighet og kulturelt mangfold. En ansvarlig regulering av kunstig intelligens må derfor ta utgangspunkt i verdimesseige hensyn heller enn teknologisk effektivitet eller ren markedslogikk.

2. Kunst og kultur som egenverdi

Kunst og kultur utgjør et fellesgode som bygger identitet, språk, tilhørighet og demokratisk forståelse. De levende kunstuttrykkene er basert på menneskelig erfaring, fortolkning og evnen til å ta kunstnerisk risiko. Vi mener dette er egenskaper som ikke kan reduseres til statistisk sannsynlighet eller mønstergjenkjenning.

Bruken av generativ KI utfordrer dette fundamentet på flere måter:

- ved å gjøre menneskelig skapende arbeid usynlig eller utbyttbart
- ved å uthule opphavsrett og kreative yrkers økonomiske grunnlag
- ved å bidra til standardisering og tap av kulturelt mangfold
- ved å forskyve makt fra skapere over til globale teknologiselskaper

Representantforslaget er viktig fordi det tydelig slår fast at teknologiutvikling ikke er verdinøytral, og at staten har et ansvar for å beskytte vår alles egenart og integritet.

3. Utviklingen i Europaparlamentets vurderinger av KI og kultur

De siste årene har Europaparlamentet i økende grad anerkjent nettopp disse problemstillingene. I behandlingen av EUs AI Act og i påfølgende politiske resolusjoner har parlamentet lagt stadig større vekt på kunstneres rettigheter, kulturelt mangfold og prinsippet om kulturell suverenitet.

I februar–mars 2026 vedtok Europaparlamentet en bredt støttet resolusjon om **opphavsrett og generativ kunstig intelligens** hvor det slås fast at innovasjon ikke kan skje på bekostning av skapere og rettighetshavere. Parlamentet fremhever blant annet:¹

¹ [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2026/782674/EPRS_ATA\(2026\)782674_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2026/782674/EPRS_ATA(2026)782674_EN.pdf)

- krav om **full åpenhet om hvilke verk som brukes i trening av KI-modeller**
- behov for **rettferdige vederlag og lisensordninger** for kunstneres verk
- at KI-utviklere må respektere **europaisk opphavsrett uavhengig av hvor de er etablert**
- en tydelig bekymring for at **kunstneriske yrker og kulturelt mangfold undergraves dersom reguleringen er for svak**

Dette markerer et tydelig skifte: fra å se kulturfeltet som et perifert tema i teknologipolitikken, til å erkjenne at kunst og kultur står sentralt i spørsmålet om ansvarlig og demokratisk KI-utvikling.²

Også i selve AI Act (KI-forordningen) er det innført regler om merking av KI-skapt innhold og økt transparens, nettopp for å sikre at publikum kan skille mellom kunst som er menneske- eller maskinskapet. Dette er et hensyn som er særlig viktig for kunst- og kulturfeltet.³

4. Relevans for norske vurderinger

Norge er tett integrert i det europeiske regelverksfellesskapet og deler de samme grunnleggende kulturpolitiske målsettingene. Representantforslaget legger opp til en norsk linje som er i tråd med de verdiprioriteringene Europaparlamentet nå tydelig uttrykker.

Vi mener en mer aktiv og prinsipiell norsk politikk på området vil:

- styrke skapende borgeres rettigheter og forhandlingsposisjon
- sikre tillit til kunst og kulturelt innhold i offentligheten
- bidra til å opprettholde kulturelt mangfold og ytringsrom
- legge til rette for teknologiutvikling som skjer på kulturens premisser heller enn å undergrave denne

5. Avslutning

Representantforslaget er både nødvendig og fremtidsrettet. Det tar på alvor hvordan kunstig intelligens fundamentalt endrer rammene for kunst og kultur. Forslaget viser tydelig at sikring av menneskeskapt kunst krever tydelige politiske valg.

Vi mener det er særlig viktig at Storting og regjering lytter til innspillene fra rettighetsorganisasjonene, slik som TONO, og deres konkrete innspill på hvilke ordninger en bør velge for å håndtere KIs bruk av opphavsrettslig beskyttet materiale. Her vil en rettferdig fremforhandlet avtalelisens eller en meget sterk kollektiv avtale trolig være den beste løsningen for norske opphavere på musikkfeltet.

Vi støtter intensjonen i forslagene i sin helhet og mener de representerer et viktig bidrag til å sikre kunst og kultur også i en fremtid sterkt påvirket av KI. Vi trenger et kunstliv drevet frem av menneskelig skaperevne støttet av rettighetsbasert og samfunnsbærende lovverk og politikk.

² <https://www.europeancoalitions.eu/press-release/press-release-european-parliament-seeks-to-protect-creators-rights-in-the-context-of-ai-the-commission-must-act/>

³ <https://cultureactioneurope.org/news/european-parliament-adopts-the-ai-act/>